

Yönerge No: 42

**ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CEVHER - KONSANTRE - MAMUL MADDELER STOKLAMA VE ÖLÇÜMLEME
YÖNERGESİ**

OCAK-2006

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CEVHER – KONSANTRE - MAMUL MADDELER
STOKLAMA VE ÖLÇÜMLEME YÖNERGESİ

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ KISIM	1
Amaç, Kapsam ve Tanımlar	1
Amaç	1
Kapsam	1
Tanımlar	1
İKİNCİ KISIM	2
Stok Çeşitleri, Stok Yerlerinin Seçilmesi, Hazırlanması ve Alınacak Tedbirler	2
Stok çeşitleri	2
Stok yerlerinin seçilmesi, hazırlanması ve alınacak tedbirler	3
ÜÇÜNCÜ KISIM	4
Stok İşlemleri	4
Stok kaydı ve stokların izlenmesi	4
DÖRDÜNCÜ KISIM	4
Stok Sayımları, Stokların Ölçülmesi ve Stoklarda Sıfırlama İle İlgili İşlemler	4
Sayımlar ve sayım sonuçlarının bildirilmesi	4
Stokların ölçülmesi ve ölçme yöntemleri	5
Stoktaki ürünün yoğunluğu ile stok miktarının tespiti	6
Stokların sıfırlanması	6
Stok ölçüm dosyasının hazırlanması ve gönderilmesi	6
BEŞİNCİ KISIM	7
Gerçek Stok Tespiti, Fire ve Zayıt Oranının Hesaplanması, Sorumluluk	7
Fire ve zayıt oranının hesaplanması	7
Kaydi stok ile ölçülen stok değerleri arasında fark	7
Kirlenmiş ürünlerin kayıt işlemleri	8
Stokların nakilleri	8
Tabi afetler nedeniyle meydana gelen zayıt	8
Sorumluluk	8
Stoklardaki artma veya azalmanın bildirilmesi	9
ALTINCI KISIM	9
Çeşitli ve Son Hükümler	9
Yürürlükten kaldırılan mevzuat	9
Yürürlük	9
Yürütme	9
Tablo: 1- Tüvenan cevherler, artık ürünler, konsantre ürünler, bor kimyasalları ve eşdeğer ürünler, özel bor ürünleri, bor dışı ürünler ile kullanılan hammaddelerin stok ölçüm değerleri ile kaydi değerleri arasındaki farkın fire ve zayıt olarak öngörülen üst veya alt limit yüzde oranları	10

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CEVHER – KONSANTRE -MAMUL MADDELER
STOKLAMA VE ÖLÇÜMLEME YÖNERGESİ

BİRİNCİ KISIM
Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Yönerge; işletme müdürlüklerince üretilen; tüvenan cevher (kırılmış tüvenan dahil), triyaja tabi tutulmuş (ayıklanmış) cevher, konsantre cevher, rafine ve eşdeğer ürünler (mamul maddeler), proseslerde kullanılan yardımcı maddeler (flokülant, soda vb.) satılabilir olup emsal veya iz bedeli ile takip edilen artık maddeler ile ilk madde ve malzemelerden (kömür) yığın halinde muhafaza edilenlerin stoklanması, korunması, ölçülmesi, sayılması ve kontrol edilmelerinde uygulanacak usul ve esasları belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Yönerge; Teşekküle ait veya kiralanın stok yerlerinde ürünlerin stoklanması ve ölçülenmesi ile ilgili usul ve esasları kapsar.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu yönergede geçen;

a) Açık stok yerleri: Etrafı ve üstü açık olan stok yerlerini,

b) Baz noktası: Stok ölçüm ve hesaplamalarına esas teşkil eden, koordinatları hassas olarak belirlenen noktaları,

c) Birim: Hukuk Müşavirliğini, Teftiş Kurulu Başkanlığını, daire başkanlıklarını ve doğrudan Genel Müdüre bağlı birimler ile işletme müdürlüklerini,

ç) Dönem: Dönemsel veya dönem dışı sayımlara esas olan zaman aralığını,

d) Elektronik takeometre: Bir noktanın yatay ve düşey açılarını, eğik mesafesini, yükseklik (kot) farkı ile koordinatlarını otomatik olarak ölçebilen ve ölçüm değerlerini dahili ve harici elektronik ortamda kayıt edebilen, bilgisayara uyumlu ölçü cihazını,

e) Fire: Her tür ticari malda kuruma, dökülme, bozulma ve benzeri sebeplerle eksilmeyi, ağırlık kaybını,

f) Geçici stok yerleri: Önceden tespit edilen stok yerlerinin dışında kalan ve beklenmeyen sebeplerin ortaya çıkması halinde, geçici olarak kullanılmak üzere tespit edilen yerlerdir.

g) Genel müdür: Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürünü,

ğ) Genel müdürlük: Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğünü,

h) İşletme: Genel Müdürlüğün işletme düzeyindeki üretim birimlerini,

ı) Kapalı stok yerleri: Etrafı ve üstü kapalı, etrafı açık üstü kapalı, etrafı kapalı üstü açık veya geometrik şekli belli olan (silo ve benzeri gibi ölçüleri önceden bilinen) stok yerlerini,

i) **Kesit:** Stok sahasının baz noktalarına bağlı olarak, belli aralıklarla yüzeyinin belirlenmesini,

j) **Kübaj:** Ürönlere ait stokun m³ cinsinden hacmini,

k) **Merkez teşkilatı:** Daire başkanlıkları ve merkezdeki diğer birimler de dâhil olmak üzere Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlük merkezini,

l) **Ocak ağız stok yerleri:** Ocaktan çıkarılan tüvenan cevherin, ocak çıkışında ya da ocak çıkışına yakın bir yerde geçici olarak stoklandığı yerleri,

m) **Sayım:** Ürönlere ait stokların dönemsel olarak veya dönem dışı kontrolü için tartılmasını, adedinin sayılmasını veya kübajının ölçülerek miktarının belirlenmesini,

n) **Stok:** Ürünlerin üretildiği ve/veya sevk edildiği birimlerde satış veya sevk için gönderildiği deniz, demir yolu, kara yolu, liman ve istasyonlarında bulunan, önceden stok yeri olarak tespit edilen sahalardaki birikimlerini,

o) **Stok yeri:** Ürünlerin stoklanması için tahsis edilen yerleri,

ö) **Stok yoğunluğu:** Ürünün, stok yerindeki 1 m³'ünün ton olarak ağırlığını,

p) **Takeometri:** Bir noktanın yatay konumu ile yüksekliğinin (takeometri işleminde noktaların konumları polar koordinat metoduyla, yükseklikleri de trigonometrik olarak ölçölür) beraberce ölçölmesini,

r) **Taşra teşkilatı:** Merkez teşkilatı dışındaki, işletme müdürlükleri ile lojistik birimini,

s) **Teşekkül:** Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğünün merkez ve taşra teşkilâtını,

ş) **Triye cevher:** Seçilmiş cevheri,

t) **Zayıat:** Ürünlerin; yüklenmesi, boşaltılması ve taşınması sırasında elde olmayan nedenlerden dolayı ürünlerde oluşan kayıpları, azalmayı,

ifade eder.

İKİNCİ KISIM

Stok Çeşitleri, Stok Yerlerinin Seçilmesi, Hazırlanması ve Alınacak Tedbirler

Stok çeşitleri

MADDE 4- (1) Stok çeşitleri aşağıda belirtilmiştir;

a) **Artık maddeler stoku:** Üretim esnasında zorunlu olarak üretilerek, emsal veya iz bedeli ile stoka alınarak izlenen artık madde stoklarıdır.

b) **İşletme Ana Maddeleri Stoku:** Birimlerin açık ve kapalı yerlerde oluşturduğu; işletme açısından niteliği, tüketim miktarı ve tutarı önem ifade eden ana malzemelerin (kömür, benzin, motorin vb.) birikimleridir.

c) **Konsantre cevher stoku:** Konsantre cevher üreten, kullanan veya sevkiyatını yapan birimlerin bu cevher için açık veya kapalı yerlerde yaptıkları birikimleridir.

ç) **Rafine ürün (mamul madde) stoku:** Birimlerin ürettiği satılabilir ürünün satış ve sevkiyata hazırlanmış, açık veya kapalı yerlerde yaptıkları birikimleridir.

d) Tüvenan (kırılmış tüvenan dahil) ve triye cevher stoku: Tüvenan cevher üreten, tüvenan ve/veya triye cevher kullanan, sevkiyatını yapan birimlerin bu cevherler için açık veya kapalı yerlerde yaptıkları birikimleridir.

e) Yardımcı madde stoku: Birimlerin açık veya kapalı yerlerde oluşturduğu rafine ürün (mamul madde) üretiminde kullanılan katkı maddelerinin (flokülant, soda vb.) birikimleridir.

f) Yoldaki mallar stoku: Sayım anında stok yerinden çıkmış ancak, gideceği yere henüz ulaşmamış olan yolda taşınır haldeki ürünün stokta görünen miktarıdır.

Stok yerlerinin seçilmesi, hazırlanması ve alınacak tedbirler

MADDE 5- (1) Stok yerlerinin seçilmesinde uyulacak hususlar aşağıda belirtilmiştir;

a) Stok yerleri sel, heyelan ve benzeri gibi tabii afetlerden zarar görmeyecek yerlerde yapılır.

b) Stok yeri seçilirken jeoteknik, jeolojik, hidrojeolojik, hidrolojik parametrelere dikkat edilir ve uzun sürede değişim göstermeyecek, çatlak, kırık, fay ve benzeri hareketli alanların dışında, yer altı suyunu taşıyan geçirimsiz katmanlara (akifer) ve su kaynaklarına, tarım, yerleşim alanları ve doğal koruma alanlarına zararlı etkileri olmayacak mesafede seçilir.

c) Stokların jeolojik, geometrik, hidrolik ve fiziko-mekanik karakterlerine ve stoklarla stok yerinin fiziksel ve kimyasal etkileşimlerinin olmamasına dikkat edilir.

ç) Yanabilen ürünlerin stok yerleri seçilirken, bir yangın çıkması halinde yangının diğer stoklara ve binalara sıçramayacağı yerlerin seçilmesine özen gösterilir.

(2) Stok yerlerinin hazırlanmasında uyulacak hususlar aşağıda belirtilmiştir;

a) Stok yapılmadan önce stok yeri, yabancı maddelerden temizlenir ve tesviyesi yapılır.

b) Stoklar yapılmadan önce, stok yerlerinin, “Büyük Ölçekli Harita ve Harita Bilgileri Üretim Yönetmeliği”ne uygun 1/500 ölçekli veya daha büyük ölçekli topoğrafik haritası yapılarak belirlenen baz noktalarına göre kesitleri çıkarılır.

c) Açık stok yerlerinin ölçüleri elektronik takeometre aletleriyle ölçülür ve stok ve sevkiyatla görevli birimlerde saklanır.

ç) Stok yerinin bulunduğu bölgenin iklim, meteorolojik değerleri (özellikle uç değerler) dikkate alınarak su, hava, rüzgâr erozyonu ile heyelan gibi coğrafi nedenlerden dolayı ürünün zarar görmesini önleyici tüm tedbirler önceden alınır. Gerek duyulması halinde stokların çevresine su toplama kanalları, parçacıkların çökertilmesini sağlayıcı havuzlar ve bariyerler yapılır.

(3) Stok yerlerinde alınacak tedbirler aşağıda belirtilmiştir;

a) Yan yana stoklanması tehlikeli veya biri diğerinin özelliğini bozucu maddelerin bir arada stoklanmamasına dikkat edilir.

b) Stok yerinin geçirimsiz olması gerekir. Stok alanının zemininde sızıntı-kaçak olması durumunda ise, doğal ve/veya yapay astarların kullanılmasına dikkat edilir. Özellikle asit drenajına neden olabilecek veya metal, ağır metal ve benzeri toksik maddeleri içeren stoklar için Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliğine uygun olarak gerekli önlemler alınır.

c) Stok yeri, stoklar, havuz, kanal ve benzeri yapılar ile geçirimsizliği sağlayacak şekilde astarların kullanılması, yüzey ve yer altı sularına, sızma ve kaçaklar, toprak ve havaya zararlı olabilecek parametreler, toprak, flora-fauna ve erozyonun dönemsel ölçümleri yapılarak ve meteorolojik veriler kontrol edilerek gerekli tüm tedbirler alınır.

ç) Stok alanı ile yakın çevresinin ölçüm parametreleri, stokların ve kullanılacak malzemenin özelliklerine ve çevresel parametrelere göre artırılır veya azaltılır.

d) Stok yerlerinde stoku yapılan ürünün özelliğine göre zayıyatı önleyici her türlü tedbir alınır.

e) Yükleme-boşaltma sırasında, rüzgârlı ve fırtınalı zamanlarda; stok malzemenin çevreye dağılmamasına dikkat edilir.

f) Stoklanan ürünün sabotaj ve hırsızlığa karşı gerekli güvenlik önlemleri alınır.

g) Yanabilecek ürünlerin yangına karşı korunmalarını sağlayıcı her türlü tedbir alınır.

ÜÇÜNCÜ KISIM **Stok İşlemleri**

Stok kaydı ve stokların izlenmesi

MADDE 6- (1) Stok kaydının yapılması ve stok miktarının izlenmesinde uygulanacak hususlar aşağıda belirtilmiştir.

a) Stoklar; ürünün cinsi, mümkün olması halinde tenörü ve özellikleri ile stok yerleri itibarıyla; stok ve sevkiyattan sorumlu birimlerince ya da bu görevi yerine getiren pozisyondaki personelce kurumsal kaynak yönetim sistemi (KKYS) kapsamında stok edilen ürünün özelliğine göre adet ve tonaj üzerinden ilgili tablosuna kaydedilerek kayıt altına alınır ve izlenir. Planlamadan sorumlu birim/ilgili pozisyondaki personel bilgilendirilir.

b) Stok kayıtları; planlama ve muhasebe birimlerince KKYS kapsamında izlenir.

c) Ürünler tartılarak veya sayılarak stoka alınır ve stoktan çıkarılır.

ç) Düzgün kalıp halinde veya torbalanmış ürünlerin üst üste, düzgün sıralar halinde stoklanmasına ve sıra adedinin standart miktarı geçmemesine özen gösterilir. Stoklama anında, kalıplar veya torbalar sayılır, ağırlığı belli olmayanlar tartılır ve stok hesapları adet ve tonaj üzerinden kaydedilir ve izlenir. Ağırlığı belli olan ürünler ise zaman zaman tartılarak belirtilen ağırlıkla uyumlu olup olmadığı kontrol edilir.

d) Cevher, konsantre ve mamul maddeler üretildiği haliyle kayıtlara alınır, stoktaki haliyle de stoklardan çıkışı yapılır.

e) Stoka yapılan her türlü girişler ve çıkışlar ile stokta meydana gelecek her türlü değişikliklere ilişkin bilgiler günlük olarak stoku yapan birimce KKYS'deki veri tabanına girilir ve stok hareketleri ile stok miktarları birimlerce ana veri tabanı üzerinden izlenir. Ayrıca, değişikliklerin sisteme girilmesinde sonra yapılan değişiklikler değişikliği yapan birim tarafından Planlama Birimine bildirilir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Stok Sayımları, Stokların Ölçülmesi ve Stoklarda Sıfırlama İle İlgili İşlemler

Sayımlar ve sayım sonuçlarının bildirilmesi

MADDE 7- (1) Sayımlar; belirlenmiş zaman aralıklarında veya zamana bağlı olmadan yapılır.

a) Dönemsel sayımlar; önceden belirlenen zamanlarda yapılan sayımlardır. Bu sayımlar her üç ay sonunda ve yıl sonunda yapılır. Üç aylık sayımlar stokun bulunduğu birimlerden yeterli sayıda eleman katılımı ile harita mühendisi ve/veya harita teknikeri ve/veya topoğraf desteğinde, Mühendislik İşlemleri Birimi tarafından, yıl sonu sayımları ise stokun bulunduğu birimlerden yeterli sayıda eleman katılımı ile ölçülecek stoklardaki ürünlerin üretiminden sorumlu birimlerde çalışan mühendisler (maden, kimya, jeoloji) ile harita mühendisi ve/veya harita teknikeri ve/veya topoğraftan oluşan en az üç kişilik bir komisyon tarafından yapılır.

b) Dönem dışı sayımlar; önceden belirlenmeyen zamanlarda yapılan sayımlardır. Bu sayımlar birimlerin üst yöneticisinin gerekli gördüğü zamanlarda ve stoktan sorumlu birimin birim sorumlusunun ve birimin üst yöneticisinin değişmesi ya da görevinden sürekli ayrılması halinde devir teslim amacıyla dönem dışı sayım yapılarak devir-teslim yapılması zorunludur. Sayım, komisyon marifetiyle yapılır.

(2) Dönemsel veya dönem dışı yapılan sayımların sonuçları, hazırlanacak bir tutanakla belgelendirilir. Stok sayımı ile ilgili belge ve bilgiler, sayımı yapan birim veya komisyon tarafından en seri şekilde işletmenin muhasebe, planlama, stok ve sevkiyat birimlerine ve Genel Müdürlüğe intikal ettirilir.

(3) Gerekli görülen hallerde dönemsel veya dönem dışı sayımlarda Genel Müdürlükten de komisyonlarda personel görevlendirilebilir.

Stokların ölçülmesi ve ölçme yöntemleri

MADDE 8- (1) Ürün cinsi ve stoklama alanlarına göre stokların ölçülmesi ile ilgili hususlar aşağıda belirtilmiştir.

a) Stoklar, stoku yapan birim tarafından ölçü için düzeltilir, düzeltme işleminden sonra takeometrik yöntemle ölçüsü yapılır.

b) Yılın ocak ayı esas alınarak her üç ayın son günü itibarıyla, stoklar için başlangıçta baz alınan kriterler esas alınarak haritası üzerinde kesitler çıkartılır. İlk kesitler ile son kesitler arasındaki fark bulunur.

1) Kesitlerin alan hesabı, Cross formülü ile;

$$2S = \sum [h_n * (d_{n+1} - d_{n-1})]$$

h : Yükseklik (kot) (m)

d : Başlangıca olan mesafe (m)

S: Kesit alanı (m²)

2) Hacim hesapları ise, Simpson formülü ile;

$$V = (1/3) * [(s_1 + s_2 + \sqrt{s_1 * s_2}) * h]$$

S: Kesit alanı (m²)

h: Kesitler arası mesafe (m)

V: Hacim (m³)

hesaplanarak, kesitler arası kübajlar toplanır ve toplam hacim bulunur. Ölçümlemede kesitler arası mesafeler 5 metreden fazla olamaz.

Stoktaki ürünün yoğunluğu ile stok miktarının tespiti

MADDE 9- (1) Stoktaki ürünün stok yerindeki yoğunluğu aşağıdaki şekilde tespit edilir.

- a) Stoktaki ürün belli hacimde bir ölçüğe sıkıştırılmadan silme doldurulur.
- b) Ölçekteki ürün tartılır, tartı sonucundaki miktar ölçüğün hacmine bölünür.
- c) İşletmenin kuruluşundan itibaren elde edilmiş yoğunluğa ait bilgi ile yukarıda belirtilen hususlar dikkate alınarak, ürünün 1 m³'ünün ton olarak ağırlığı gerçeğe en yakın olarak tespit edilir.

(2) Stok miktarları; hesaplanan hacimle yoğunluğun çarpılması sonucu tespit edilir.

Kalıp halinde veya torbalanmış ürünlerle kapalı alanlardaki stokların ölçülmesi

MADDE 10- (1) Topoğrafik olarak ölçümü yapılamayan kapalı alanlar ile düzgün kalıp halinde veya torbalama şeklinde yapılan stoklarda ölçümleme ile ilgili hususlar aşağıda belirtilmiştir.

a) Tartılması sıkıntılı ve zor olan, masraf gerektiren ve düzgün kalıp halinde veya torbalama şeklinde yapılan stoklarda ölçümleme sayılarak yapılır.

b) Kapalı stok alanlarında triper bant vasıtası ile oluşturulan ve şevlerinden ürün alınması nedeniyle, gerek stok malzemesinin gevşek/ince taneli olması, gerekse stok yüksekliğinin fazlalığı ve şev yapısının uygun olmaması gibi nedenlerle topoğrafik olarak ölçümü yapılamayan kapalı alanlardaki stoklar için bir durum tespit tutanağı hazırlanmak şartıyla, kaydi değerler esas alınır.

Stokların sıfırlanması

MADDE 11- (1) Stokların sıfırlanmasında aşağıdaki esaslar uygulanır.

a) Stoklar sıfırlamaya uygun olacak şekilde tanzim edilir ve stok yeri uygun olduğu takdirde iki ayrı stok yeri kullanılır. Bu stok yerlerinden birinde stoklama yapılırken, diğerinden sevkiyat yapılarak sıfırlama yapılır.

b) Hareket gören stoklar yılda en az iki defa stok sıfırlamasına gidilerek tartım veya topoğrafik ölçüm suretiyle kontrol edilir. Üretimde kullanılan stoklar, stok yerinin elverdiği ölçüde en az ayda bir veya iki defa sıfırlama yapılarak üretim hammadde girdisi tespiti yapılır.

Hareket görmeyen stoklar sıfırlanmadan iki yıldan fazla kullanılamaz. Ancak, uzun süre hareket görmeyen, açık alanda yığın şeklindeki büyük miktardaki stokların, gerek ekonomik olarak ve gerekse ikinci bir stoklama alanı oluşturulmadığı için sıfırlanması yapılamadığı hallerde; üçüncü üç aylık dönemin sonundaki (Eylül sonu) ölçümde stok yığını düzeltilerek ölçmeye hazır hale getirilir ve yığının tamamının topoğrafik ölçümü yapılarak bir sonraki dönemin stok alanı için taban oluşturulur. Bu ölçüm sonucu stokun kaydi değeri ile ölçüm değeri arasında oluşacak fark muhasebeleştirilir. Bu şekilde, her yılın Eylül sonunda büyük stoklarda yapılacak ölçüm ve hesaplamalarda 12 aylık süre stok sirkülasyon dönemi kabul edilir ve bu sirkülasyon miktarı üzerinden fire-zayıyat oranı hesaplanarak karşılaştırma yapılır.

Silo sıfırlanması sırasında silodan alınamayan taban malzemesinin miktarı tespit edilerek tutanak altına alınır.

Stok ölçüm dosyasının hazırlanması ve gönderilmesi

MADDE 12- (1) Stok ölçüm sonuçları, hazırlanacak ölçüm tutanağına yazılır. Ölçüm tutanağı; Genel Müdürlüğe, stok ve sevkiyat, planlama ve muhasebe birimlerine gönderilir.

(2) Stok ölçüm dosyasında aşağıda belirtilen belge ve bilgiler bulunur;

- a) Stok ölçümüne ilişkin rapor veya ölçüm tutanağı,
- b) Stokun ölçümü anındaki kaydi değeri,
- c) Stok yoğunluğu tespit tutanağı,
- ç) Poligon noktalarına ait ölçü ve hesap değerleri,
- d) Stok yeri detay noktalarının ölçü ve hesapları,
- e) Stok sahası detay noktaları ile baz ve kesit hatlarını gösteren topoğrafik haritası veya plankotesi,
- f) Arazi ölçüleri elektronik takeometre ile yapılmışsa, arazi ölçüm, hesaplamalarına ve çizimlere ait veri kütüğü dosyasına ait disket kaydı ve yazıcı çıktıları,
- g) Düşey ve yatay 1/500 ölçekten küçük olmamak kaydıyla hacim hesap kesit çizimleri,
- ğ) Kesitlerin alan ve hacim hesap tabloları,

(3) Stok ölçüm dosyaları; Elektronik Belge Yönetim ve Arşivleme Sistemi (EBYAS) ortamında özel standart dosya kodu açılarak arşivlenir. (Örnek standart dosya kodu: 947[KIR-STOK]) Fiziki ortamda tutulan tutanaklar ve diğer doküman ise stok ölçüm dosya klasörü içinde, ölçümü yapan birimde saklanır.

BEŞİNCİ KISIM

Gerçek Stok Tespiti, Fire ve Zayıt Oranının Hesaplanması, Sorumluluk

Fire ve zayıt oranının hesaplanması

MADDE 13- (1) Ürün cinsine, stok yeri ve stok şekline bağlı olarak ürünlerin stok ölçüm miktarları ile kaydi miktarları arasındaki farkın fire ve zayıt olarak değerlendirilmesi öngörülen üst veya alt limitlerin yüzde oranları bu Yönergenin Ek-1'indeki tabloda belirtilmiştir.

Fire-zayıt oranı hesaplama formülü:

$$+ n = [(h-g) / (d+e)] \times 100$$

n: fire-zayıt oranı (%)

g: Kaydi stok

h: Ölçülen stok

d: Dönemde stoka giren miktar

e: Dönemde stoktan çıkan miktar

Stok kaydi değerleri ile ölçüm değerleri arasındaki sapma miktarları için gerekli işlemler bu Yönergenin 14 üncü maddesinde belirtilen esaslara göre yapılır.

Kaydi stok ile ölçülen stok değerleri arasında fark

MADDE 14- (1) Kaydi stok ile ölçülen stok değerleri arasında fark olması halinde uygulanacak hususlar aşağıda belirtilmiştir.

a) Stok kayıtlarıyla, stok sayım sonuçları arasında (+) veya (-) değer farkı, bu Yönergenin 13 üncü maddesinde belirtilen “Fire-zayıt oranı hesaplama formülü” ile hesaplanır. Stok sayımlarında, stok kayıtlarıyla, stok sayım sonuçları arasındaki fark, Yönergenin ek-1’indeki tabloda fire ve zayıt için öngörülen üst veya alt limit yüzde oranları dahilinde ise; bu durumu belgelendiren teknik ve hesabi bilgilerin ölçüm dosyasında yer alması ve işletme müdürünün onaylaması kaydıyla kaydi değerler esas alınır.

b) Stok kayıtlarıyla, stok sayım sonuçları arasındaki farkın fire ve zayıt için öngörülen üst veya alt limit yüzde oranları dışında kalması durumunda; stokun teknik ve ekonomik açıdan sıfırlanması mümkün ise stok sıfırlanarak gerçek stok farkı tespit edilir. Gerçek stok farkı, öngörülen fire ve zayıt limitleri içinde ise; bu durumu belgelendiren teknik ve hesabi bilgilerin ölçüm dosyasında yer alması ve işletme müdürünün onaylaması kaydıyla; fiili stok sayımları esas alınarak Mali İşler Dairesi Başkanlığınca yayımlanan, “Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü Kar/Zarar Kayıtlarına İlişkin Usul ve Esaslar”ında belirtilen yetki limitlerine göre ilgili hiyerarşik kademelerin karar ve onayına göre muhasebeleştirilir.

c) Stokun sıfırlanması veya sıfırlanamaması durumlarında; stok farkı, öngörülen fire ve zayıt limitlerinin dışında ise; durum, idari ve teknik yönden araştırılarak hazırlanacak rapor ile Genel Müdürlüğe bildirilir.

Öngörülen fire ve zayıt limitleri dışındaki stok farklılıkları ile ilgili işlemler; Mali İşler Dairesi Başkanlığınca yayımlanan ve güncellenen “Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü Kar/Zarar Kayıtlarına İlişkin Usul ve Esaslar”ında belirtilen yetki limitlerine göre ilgili hiyerarşik kademelerin karar ve onayına göre muhasebeleştirilir.

Kirlenmiş ürünlerin kayıt işlemleri

MADDE 15- (1) Taşıyıcı bantlardan dökülen ve çeşitli nedenlerle kirlenen ürünler ayrı bir yerde stoklanarak, ölçüm sonucunda tespit edilecek kirli ürün stok miktarları, ait oldukları stok kaydından düşülür ve kirli ürün olarak ayrı bir hesapta izlenir. Kirlenmiş ürün miktarı ayrıca fire ve zayıt hesaplarına ilave edilmez.

Stokların nakilleri

MADDE 16- (1) Stokların bir yerden diğer bir yere nakli sırasında, zayıta sebebiyet vermeyecek şekilde her türlü tedbir alınır. Ancak, nakil vasıtalarının kaza yapması, arızalanması gibi durumlarda; kurtarılan ürünler ilgili stoklara nakledilir. Kurtarılamayıp zayı olan ürünler için zayıt tutanağı tanzim edilir.

Tabii afetler nedeniyle meydana gelen zayıt

MADDE 17- (1) Tabii afetler nedeniyle stok zayıtı meydana gelmesi halinde durum derhal stoku yapan birimce gerekli inceleme yapıldıktan sonra, hazırlanan rapor Genel Müdürlüğe, planlama ve muhasebe birimlerine gönderilir.

Sorumluluk

MADDE 18- (1) Bu Yönergede yer alan stok yönetim süreçlerinin tamamından, takip ve kontrolünden, kayıtların bir sistem dahilinde izlenmesinden, sorunların Genel Müdürlüğe iletilmesinden stoktan sorumlu birim ve birimin üst yöneticisi sorumludur. Üretim ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı ise kayıtların izlenmesi, sorunların çözümlenmesi ve yönetilmesinden sorumludur.

(2) Stoklama, stokların sayılması, ölçülmesi, bakımı ve korunması gibi işlemlerle görevli personel, görev alanlarındaki işleri yapmakla yükümlü, aksine davranışlarından ihmal ve ilgisizliklerinden yürürlükteki mevzuat çerçevesinde sorumludur.

(3) Herhangi bir şüphe ve ihbar neticesinde; bu husustaki mevzuat hükümleri saklı kalmak şartıyla stokların ölçülmesinden ve kontrol ettirilmesinden birimlerin üst yöneticisi sorumludur.

(4) Stokların sayılması, ölçülmesi işlemlerini yürütecek komisyonda görevlendirilecek personel, stok yapılan birimin en üst yöneticisi tarafından tespit edilir.

(5) Gerek görülmesi halinde, stokların sayılması, ölçülmesi işlemlerini yürütecek komisyona Genel Müdürlükçe uygun görülecek sayıda personel iştirak eder.

Stoklardaki artma veya azalmanın bildirilmesi

MADDE 19- (1) Sigortalanarak teminat altına alınmış tüm üretim girdisi hammaddeler ile satılmak üzere üretilen mamul ve yarı mamul ürünlerin stoklarındaki azalma veya artma, stoku yapan birimce sigorta değerlerindeki değişikliklerin dikkate alınmasını teminen sigorta işlerinden sorumlu birime bildirilir.

ALTINCI KISIM Çeşitli ve Son Hükümler

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

MADDE 20- Eti Holding A.Ş. Yönetim Kurulunun 10/8/2000 tarih ve 100/4 sayılı kararıyla yürürlüğe giren, bilahare; “Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü Yönetim Kurulunun 3/2/2005 tarih ve 33/5 sayılı kararı ile de “yönerge” olarak değiştirilen “Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü Cevher-Konsantre Mamul Maddeler Stoklama ve Ölçümleme Yönergesi” yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 21- (1) Bu Yönerge; Yönetim Kurulunun 19/1/2006 tarih ve 108/6 sayılı kararı ile kabul edilmiş olup, aynı tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 22- (1) Bu Yönerge hükümlerini, Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürü yürütür.

Ek-1: Ürünlerin stok ölçüm değerleri ile kaydi değerleri arasındaki farkın fire ve zayıf olarak öngörülen üst veya alt limit yüzde oranları

Tablo: 1- Tüvenan cevherler, artık ürünler, konsantre ürünler, bor kimyasalları ve eşdeğer ürünler, özel bor ürünleri, bor dışı ürünler ile kullanılan hammaddelerin stok ölçüm değerleri ile kaydi değerleri arasındaki farkın fire ve zayıat olarak öngörülen üst veya alt limit yüzde oranları

ÜRÜN CİNSİ		Üst Limit Oranı (+ Yüzde)	Alt Limit Oranı (- Yüzde)
TÜVENAN CEVHERLER	Tüvenan cevher/Boyutlandırılmış tüvenan cevher	2,5	2,5
ARTIK (ARA) ÜRÜNLER VE SATILAMAYAN ÜRÜNLER	3-25 mm artık (ara) ürün kolemanit/üleksit	2,0	4,0
	-3 mm artık (ara) ürün kolemanit/üleksit	2,0	4,0
	-10 mm düşük tenörlü (DT) kolemanit/üleksit	2,0	4,0
KONSANTRE ÜRÜNLER	25-125 mm kolemanit/üleksit	1,0	1,5
	25-100 mm kolemanit/üleksit	1,0	1,5
	3-25 mm kolemanit/üleksit	2,0	2,0
	-3 mm kolemanit/üleksit	2,0	4,0
	3-125 mm üleksit	1,0	1,5
DÖKME BOR KİMYASALLARI VE EŞDEĞERİ ÜRÜNLER	Boraks dekahidrat	0,5	0,5
	Boraks pentahidrat	0,5	0,5
	Etibor-48	0,5	0,5
	Borik asit	0,5	0,5
	Amorf boroksit	0,5	0,5
	Camsı boroksit	0,5	0,5
	Susuz boraks	0,5	0,5
	Kalsine tinkal	0,5	0,5
	Öğütülmüş kolemanit/Üleksit	0,5	0,5
ÖZEL BOR ÜRÜNLERİ	Etidot-67	0,5	0,5
	Etimatik bor temizlik ürünü	0,5	0,5
BOR DIŞI ÜRÜNLER	Sülfürik asit	0,5	0,5
	Kalsine pirit (Demir oksit)	1,5	1,5
KULLANILAN HAM MADDELER	Pirit	1,0	1,0
	Kömür	1,0	1,0

AÇIKLAMA:

1) Torbalanmış bor kimyasalları ve eşdeğer ürünleri ile özel bor ürünleri fizesiz olarak torba/ambalaj adedi üzerinden takip edilir. Torbaların zarar görmesi sonucunda Yönergenin 15 inci maddesinde belirtilen esaslara göre işlem yapılır.

2) Yeni rafine ve eşdeğer bor ürünlerin üretilmesi durumunda, bu ürünlerin dökme halindeki stok takiplerinde uygulanacak fire zayıat oranlarının üst limiti + % 0,5 alt limiti ise -%0,5 olarak uygulanacaktır.